



Открыта вакансия на храмовую стражу

В Храме действовал почетный караул, состоявший из священников и левитов. А есть ли необходимость в подобной страже после разрушения Храма?



Еврейское озарение

Знакомство с учением Ребе



ТРУМА

Шמות

לעילוי נשמת אמנו וזקנתנו
האשה החשובה מצויינת במדותיה
בעלת מסירות נפש
מרת דבורה ע"ה גרינברג
בת הרה"ח ר' אהרון מענדל

נפטרה אור ליום ג' - כ"א מנחם אב תשפ"ג

*В память о нашей маме и бабушке
Дворе Гринберг
Дочери раввина Аарона Мендела Хазана*

*Она жертвовала собой ради еврейства
Покинула этот мир 21 менахем ава 5783*



For sponsorship opportunities, email info@jewishinsights.org



Published and Copyright 2024 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5784 - 2024

Founded in 2008 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB"М
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

Введение

ПЕРВОИСТОЧНИК 1 Шмот, 25:1-3, 8

И сказал Господь Моше, говоря: скажи сынам Израиля, чтобы взяли для Меня приношение; от всякого человека, расположенного сердцем, берите приношение Мне. И вот приношение, которое вам принимать от них: золото, серебро и медь;

И пусть сделают они Мне святилище, и буду обитать в среде их.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וְזֹאת הִתְרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת...

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם.

А. Храмовая стража

ПЕРВОИСТОЧНИК 2 Мишне Тора, Законы Храма, 8:1-3

Почетный караул

Охрана Святилища – предписывающая заповедь. Даже если нет страха перед врагами или бандитами. Ибо стража эта во имя его почета, потому что дворец со стражей несравним с дворцом без стражи.

И эта охрана ведется всю ночь, и стражниками являются священники и левиты, как сказано в стихе: «И ты, и дети твои с тобой пред шатром свидетельства» (Бемидбар, 18:2).

«И ты, и дети твои с тобой пред шатром свидетельства» Другими словами, вы будете охранять Храм... А если Храм охранять не сможете, то нарушите запрет, поскольку в стихе говорится: «Вы будете блюсти охрану Святыни» (Бемидбар 18:5). «Вы будете блюсти» означает запрет. Таким образом, охрана – это предписание, а неохранение есть нарушение запрета.

Ребе

В процитированном ранее отрывке Маймонид пишет, что охрана Храма осуществлялась не из страха «перед врагами или бандитами», а во имя почета. Почет, оказываемый Храму, обусловлен не самим зданием, но присутствием в этом священном месте Б-га (Шхина).

שְׁמִירַת הַמִּקְדָּשׁ מְצֻנָה עֲשֵׂה. וְאַף
עַל פִּי שְׂאִין שָׁם פֶּחַד מְאוּיָבִים
וְלֹא מְלֻסְטִים. שְׂאִין שְׁמִירַתוֹ אֲלֵא
כְּבוֹד לוֹ. אֵינּוּ דוֹמָה פְּלִטְרִין שְׂיֵשׁ
עָלָיו שׁוֹמְרִין לְפִלְטְרִין שְׂאִין עָלָיו
שׁוֹמְרִין.

וְשְׁמִירָה זוֹ מְצֻנָה כָּל הַלַּיְלָה.
וְהַשׁוֹמְרִים הֵם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח, ב) "וְאַתָּה
וּבְנֵיךָ אִתְּךָ לְפָנַי אֲהַל הָעֵדוּת."
כְּלוֹמַר אַתֶּם תִּהְיוּ שׁוֹמְרִים לוֹ...

וְאִם בְּטָלוּ שְׁמִירָה עָבְרוּ כְּלֵא
תַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח, ה)
"וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ".
וְלִשׁוֹן שְׁמִירָה אֲזַהֶרֶה הִיא, הָא
לְמִדַּת שְׁשִׁמִּירַתוֹ מְצֻנָה עֲשֵׂה.
וּבְטוּל שְׁמִירַתוֹ מְצֻנָה לֹא תַעֲשֶׂה.

על פי דברי הרמב"ם הנזכרים
לעיל ששמירת המקדש אינה מפני
"פחד מאויבים ולא מלסטים", אלא
בשביל כבוד המקדש - מתעוררת
תמיהה גדולה: כבוד המקדש הוא
לא בגלל בנין המקדש עצמו, אלא
בגלל השכינה השורה במקדש.

Достойные стражники

Это объясняет, почему стражу Храма следовало выбирать из священников и левитов, самых выдающихся людей в народе. Но может возникнуть вопрос: почему служители Б-га должны отвлекаться от своих прямых обязанностей по храмовой службе и выполнять, казалось бы, непрестижную работу, которую мог бы выполнить кто-либо другой? Ответ заключается в том, что цель охраны – прославлять Б-га, а это лучше всего могут сделать именно самые выдающиеся люди в народе.

Святость Храма сохраняется

Что касается Б-жественного присутствия, то Маймонид пишет, что «святость Храма и Иерусалима обусловлена Б-жественным присутствием, а Б-жественное присутствие здесь никогда не утрачивается. В стихе говорится: "Опустошу Я святыни ваши", а мудрецы поясняют: "Даже если они опустеют, их святость сохранится"».

Отсюда вывод: предписание об охране Храма должно исполняться во все времена, даже в наши дни, после разрушения Храма. И сейчас, когда Храм пребывает в запустении и руинах, его святость сохраняется.

ועל פי זה מובן, מדוע השומרים הינם דווקא כוהנים ולויים, המובחרים והחשובים שבעם, כי לכאורה אינו מובן: מדוע מבטלים את משרתי ה' מתפקידם בעבודת המקדש על ידי מנוזים לשומרים (עבודה טפלה לכאורה), היו יכולים לקבוע שהשמירה תהיה על ידי ישראלים ופשוטי העם? אלא מכיון שהשמירה נוגעת בכבוד ה', הרי זה נפעל דווקא על ידי מובחרי וחשובי העם.

בנוגע לשכינה כותב הרמב"ם לפני זה¹ ש"קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר² והשימותי את מקדשיכם ואמרו חכמים³ אף על פי ששוממין בקדושתן הן עומדים".

על פי זה יוצא לכאורה, שהמצוה של שמירת המקדש (שאינה בגלל פחד מאויבים וליסטים, אלא בגלל כבוד המקדש, כבוד השכינה ששורה שם) היא בכל הזמנים⁴, גם בזמן הזה⁵, לאחרי תורבן הבית, מכיון שגם לאחרי "ששוממין בקדושתן הן עומדים", מפני השכינה שאינה בטילה.

(6) ולהעיר מלשון הרמב"ם בפיה"מ ריש מס' תמיד: וכן היו שומרים המושכן במדבר ובימי שלמה ועד לעולמי עד. וראה ספר משכנות לאביר יעקב (דילקמן בפנים) ס"א ואילך.

(1) הלכות בית הבחירה פ"ו הט"ז.
(2) בחוקותי כו, לא.
(3) מגילה כח, א – במשנה.
(4) רמב"ם שם הט"ז.

ПЕРВОИСТОЧНИК 3 Мишне Тора, Законы Храма, 7:7

Хотя Храм был разрушен из-за наших грехов, мы обязаны почитать его, как если бы он стоял отстроенным. Можно входить только в разрешенные места, и нельзя сидеть в Храмовом дворе или весте себя легкомысленно у его Восточных ворот, как сказано: «Субботы Мои соблюдайте и Святилища Моего бойтесь» (Ваикра, 19:30; 26:2). Как соблюдение субботы вечно, так и «страх» перед Храмом вечен, даже если он был разрушен.

אף על פי שהמקדש היום חרב בעוונותינו, חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבנינו. לא יכנס אלא למקום שמתר להכנס לשם, ולא ישב בעזרה, ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח שנאמר (ויקרא יט, ל; כו, ב) "את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו". מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם שאף על פי שחרב בקדשתו עומד.

Ребе

Рамбам объясняет, что заповедь испытывать трепет перед Храмом остается в силе и сегодня. Если это относится к трепету перед Храмом, предписанному Торой, то это тем более верно в отношении заповеди об охране Храма, которая включает в себя как предписание, так и запрет.

ועל דרך - ובמכל שכן וקל וחומר - ממה שכתב הרמב"ם בקשר למצות יראת המקדש. ואם כן הוא במצות יראת המקדש, שהיא רק מצות עשה, במכל שכן וקל וחומר שכן הוא בנוגע למצות שמירת המקדש שהיא מצות עשה ומצות לא תעשה.

Ребе

Раввин Гельбштейн - храмовая стража

Этот вопрос подробно обсуждается в «Мишкенот ле-абир Яаков», где автор этого труда приводит множество аргументов и причин, почему заповедь охранять Храм применима даже в нынешнюю эпоху. Именно такое галахическое постановление он вынес и лично способствовал исполнению этой заповеди.

וכמבואר כל זה בארוכה בספר משכנות לאביר יעקב⁷, שמביא ריבוי סברות וטעמים שמצות שמירת המקדש היא גם בזמן הזה, ומחבר הספר מסיק כך למסקנה, ועד שהוא בעצמו השתדל שתקויים מצוה זו כידוע.

Б. Можем ли мы сегодня совершать восхождение на Храмовую гору?

Ребе

Без охраны в течение нескольких поколений

Возникает вопрос, почему галахические авторитеты – и еврейский народ в целом – не соблюдали эту мицву даже в те периоды, когда у них была такая возможность. Даже во времена, непосредственно следующие за разрушением, когда некоторые евреи все еще совершали паломничество к месту, на котором стоял Храм, эта заповедь не исполнялась.

В последующих поколениях великие знатоки Торы, жившие в Земле Израиля и в Иерусалиме, также не исполняли эту заповедь.

Поддержка еврейского присутствия на Земле Израиля Любавичскими Ребе

Этот вопрос особенно актуален в контексте деятельности Ребе Хабада, предпринявших немало усилий для укрепления еврейского присутствия на Земле Обетованной. И это требовало реальной самоотверженности. С этой целью, например, был создан благотворительный фонд «Колель

על פי זה נשאלת השאלה: מדוע לא מצינו במשך כל הדורות, לאחרי החורבן, השתדלות של גדולי ישראל ובני ישראל בכלל, לקיים (על ידי כהנים ולויים⁸) את המצוה של שמירת המקדש (במקום המותר בזמן הזה כשכולנו טמאי מתים) על כל פנים בזמנים מסוגלים⁹.

לא מצינו זאת בדורות הסמוכים לזמן החורבן, כשכמה וכמה מישראל עדיין המשיכו לעלות לרגל, ולא בדורות שלאחרי זה, אפילו על ידי גדולי ישראל (וכהנים ולויים) שחיו בארץ ישראל, בירושלים עיר הקודש, בסמיכות להר הבית (ליד כותל המערבי וכיוצא בזה).

הקושיה מתחזקת יותר בנוגע לרבותינו נשיאינו: למרות השתדלותם הגדולה ועד למסירות נפש בהתחזקות וישוב ארץ ישראל, על ידי הצדקות של "כולל חב"ד" וכיוצא בזה, וכידוע ומפורסם ריבוי אגרות הקודש מאדמו"ר הזקן ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו בנוגע

לכאורה, שבזמן הזה (שאין עבודה במקדש) צ"ל השמירה הן ביום והן בלילה (ראה בארוכה ספר משכנות שם ס"ג). – ולהעיר מישעי' (טב, ו): "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו". וראה ספר משכנות שם ס"ג.

8 ובפרט לפי הדיעות ששמירת המקדש אינה עבודה ומותרת בזר (ראה בארוכה ספר משכנות שם ס"ג, ושי"ג).

9 וע"פ המבואר לעיל לקו"ש ח"ג שם שלדעת הרמב"ם מצות שמירה היא דוקא בלילה כי כבוד הבית ביום נעשה ע"י העבודה במקדש – מובן

Хабад» и т.п. Любавичские Ребе много говорили о важности поддержки общины в Земле Израиля, даже советуя людям брать кредиты, чтобы внести свой вклад в эти усилия. Однако мы не находим, чтобы они пытались исполнить заповедь об охране Храма лично.

Подготовка к приходу Машиаха

В нашем поколении этот вопрос становится еще более острым.

Мы ожидаем прихода Машиаха каждый день, и Рамбам постановляет, что, совершив раскаяние – а раскаяние может произойти в одночасье, – еврейский народ немедленно обретет Избавление. За Избавлением придет черед Третьего храма, который уже полностью отстроен на Небесах и может снизойти на прежнее место в любой момент. Таким образом, даже если мы допустим, что заповедь об охране Храма не выполняется после его разрушения, то нам все равно нужны стражники, заранее готовые к спуску Храма с Небес, чтобы немедленно выполнить заповедь о его охране.

В нашем поколении это тем более актуально, поскольку по всем признакам, данным мудрецами, это последнее поколение Изгнания и первое поколение Избавления. Поэтому в наше время еще более важно гарантировать наличие стражи, готовой к спуску Храма.

לחשיבות חיזוק צדקת ארץ ישראל (עד שמי שאין ביכולתו מצד עצמו ליתן עבור זה עליו ללוות ולשלם אחר כך וכיוצא בזה) - לא מצינו אצלם השתדלות בענין קיום מצות שמירת המקדש.

הקושיה מתחזקת יותר, ובפרט בדורנו זה:

כיון ש"אחכה¹⁰ לו בכל יום שיבוא", וכפסק דין הרמב"ם¹¹ שישראל עושין תשובה - ותשובה יכולה להיות בשעה אחת וברגע אחד¹² - "ומיד הן נגאלין", ואז יהיה מיד בנין בית המקדש השלישי, שהוא בנין בידי שמים, בנוי ועומד למעלה¹³, ויכול לירד למטה בכל רגע, הרי צריכים שם שומרים מוכנים מראש, לקיים את מצות שמירת המקדש מיד כאשר הוא ירד למטה (אפילו אם נאמר שבזמן הזה אין מחויבים במצוה זו¹⁴) ולא יצטרכו אחר כך לחפש שומר.

ועל אחת כמה וכמה בדורנו זה, שעל פי הסימנים בחז"ל שזהו הדור של עקבתא דמשיחא - הדור האחרון בגלות והנה בא משיח, הדור הראשון של הגאולה - היו צריכים לדאוג עוד יותר שיהיו שם שומרים כאשר בית המקדש ירד למטה.

(14) ויתירה מזה - כמבואר בספר משכנות שם סמ"ט. שכיון שככל רגע יש במציאות אפשריות שיבנה המקדש, הדעת נוחת דבכל שעה יש חיוב המצוה על הכהנים שיעמדו לשמור אפילו כל זמן שלא נבנה, שהרי ראוי שבאותו הרגע יבנה בידי שמים, וזה נקרא ראוי בכל רגע, מש"ה לא נפקע המצוה כלל מהכהנים ככל רגע כו', עיי"ש.

(10) נוסח "אני מאמין". וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394 ואילך.
(11) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(12) ראה זח"א קכט, סע"א ואילך.

(13) ראה רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ר"ה ל, סע"א. תוס' שבועות טו, ריש ע"ב. ועוד. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418.

В. Жизнь берет верх над заповедью о храмовой страже

Ребе

После разрушения Храма, когда еврейский народ был изгнан со своей земли и подчинен власти иноплеменников, соблюдение заповеди об охране Храма сопряжено с опасностью. Предотвращение риска для человеческой жизни важнее всей Торы, включая заповедь охранять Храм. Если исполнение заповеди уже было прервано, она остается приостановленной даже в то время, когда опасность не так велика.

Эта опасность присутствует на протяжении всего периода нашего изгнания. Это имело место не только во время самого разрушения Храма и в периоды, когда Земля Израиля находилась под властью антисемитов. Даже когда эта земля находилась под властью дружественных сил и даже когда она находилась под властью евреев, которые заключали мирные соглашения с другими народами, - пока мы находимся в Изгнании, мы подчиняемся власти иноплеменников. Кроме того, даже если Земля Израиля находится под властью действительно дружественной державы или существуют некие мирные соглашения, это справедливо только

ויש לומר הביאור בזה:

לאחרי חורבן בית המקדש כאשר בני ישראל הוגלו לגלות תחת שעבוד מלכויות הגויים - הרי מצות שמירת המקדש קשורה עם סכנת נפשות, ופיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, כולל המצוה של שמירת המקדש. וכיון שנדחה, נדחה (גם בזמן שאין זה פיקוח נפש ממש).

ויתירה מזו: הסכנה בפועל מאומות העולם היא במשך כל זמן הגלות - לא רק בזמן החורבן ובדורות בגלות כאשר ארץ ישראל היתה תחת ממשלת צוררי יהודים רחמנא ליצלן, אלא אפילו כאשר שלטה שם מלכות של חסד, ואפילו כאשר יד ישראל תקיפה, ועושים הסכם שלום עם הגויים - הרי כל זמן שנמצאים בגלות, נמצאים תחת שעבוד מלכויות של אומות העולם (עד ביאת המשיח כאשר יתבטל שעבוד מלכויות). נוסף על זה - שאפילו אם זוהי מלכות של חסד אמיתית והסכם שלום אמיתי, הרי זה בנוגע לכללות

שלא יהי' בזה (כ"כ) סכנה (בעת שכמה מישראל ילכו ביחד בשבת וי"ט להתפלל בכותל המערבי וכיו"ב), או בזמנים שלא הי' בזה סכנה.

15 ועצ"ע קצת בנוגע להנהגת רבותינו נשיאינו, שמסרו נפשם על חיזוק ארץ ישראל - ומי' לא השתדלו - באופן של הידור מצוה - לקיים מצות שמירת המקדש (או עכ"פ זכר למצוה זו), עכ"פ בזמנים מסוגלים, ובאופן

в отношении других наций как общности, но не гарантирует нам защиты от действий отдельных лиц.

Опасность для человеческой жизни – и даже сама возможность такой опасности – преобладает над всей Торой, и по этой причине заповедь об охране Храма не исполнялась на протяжении поколений, хотя можно утверждать, что формально эта заповедь никогда не утрачивала свою силу.

העם, ואי אפשר לדעת בוודאות מה יעשו יחידים, רחמנא ליצלן.

ומשום טעם פיקוח נפש (אפילו ספק פיקוח נפש), הדוחה כל התורה כולה, לא קיימו במשך הדורות בגלות את מצות שמירת המקדש¹⁵ (אפילו לפי הסברה הנזכרת לעיל שהמצוה שייכת גם בזמן הזה)¹⁶, על ידי הצבת שומר (שומרים) מפני כבוד המקדש¹⁷.

17) ואין לומר שיעשו השמירה בחשאי (באופן שלא יהי בזה סכנה) – כי עיקר ענין השמירה לכבוד המקדש הוא בגלוי ובפרסום דווקא, כגיל בפנים.

16) ולהעיר ממ"ש בספר משכנות שם ח"ב (יד, סע"ב) בביאור הטעם שלא מצינו שגדולי ישראל ישתדלו בקיום מצוה זו – כי אין הדבר בידינו לקיים עד שנקבל רשות מהממשלה, ולכן אין לומר כאן ש"לא ראינו ראי" לכ"ע, דמה שלא ראינו מעולם לשמור המקדש אפשר דלא ניתן רשות מהממשלה.

Г. Охрана Храма в духовном смысле

Ребе

Все вышесказанное касалось охраны Храма в физическом смысле. В частности был проведен анализ проблем, носящий скорее теоретический характер, потому что в отношении реальной практики мы следуем примеру великих знатоков Торы и наших Ребе, которые не пытались возродить эту мицву. Однако в Храме есть и духовный элемент, и концепция его «охраны» актуальна во все времена и во всех местах.

В Торе говорится: «И пусть сделают они Мне святилище, и буду обитать в среде их». Благодаря словам «в среде их» мудрецы делают вывод, что это относится к Храму внутри каждого еврея. Как уже неоднократно обсуждалось, каждый еврейский мужчина, женщина и ребенок должны превратить свой дом в Храм Б-га, сделав его местом Торы, молитвы и благотворительности. Для детей это означает выделение места в их комнате для Пятикнижия, молитвенника, коробки для пожертвований и т.п.

במה דברים אמורים, כל השקלא וטריא [=המשא ומתן] האמורה - הרי זה בנוגע למצות שמירת המקדש בגשמיות (ובזה עצמו - הרי זה בנוגע לשקלא וטריא ולא בנוגע להלכה בפועל, כמובן ופשוט, על פי הנהגת גדולי ישראל ורבותינו נשיאינו שלא קיימו את המצוה בפועל); אבל בנוגע לבית המקדש ברוחניות - הרי מובן בפשטות, שענין השמירה בעבודה רוחנית שייך בכל הזמן ובכל המקומות.

ידועים דברי חז"ל¹⁸ על הפסוק¹⁹ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מ'ישראל, וכמדובר כמה וכמה פעמים, שכל יהודי, אנשים, נשים וטף, צריך לעשות מביתו, חדרו, רכושו וכו' משכן ומקדש להקב"ה, בית תורה, תפלה וצדקה. כולל - על ידי זה שילד קובע מקום קבוע בחדרו לחומש, סידור, קופת צדקה [וכותב "לה' הארץ ומלואה" קודם ולפני שמו הפרטי], וכיוצא בזה.

(19) תרומה כה, ה.

(18) ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. אלשיך עה"פ תרומה כה, ה. שלי"ה סט, א. רא, א. ועוד.

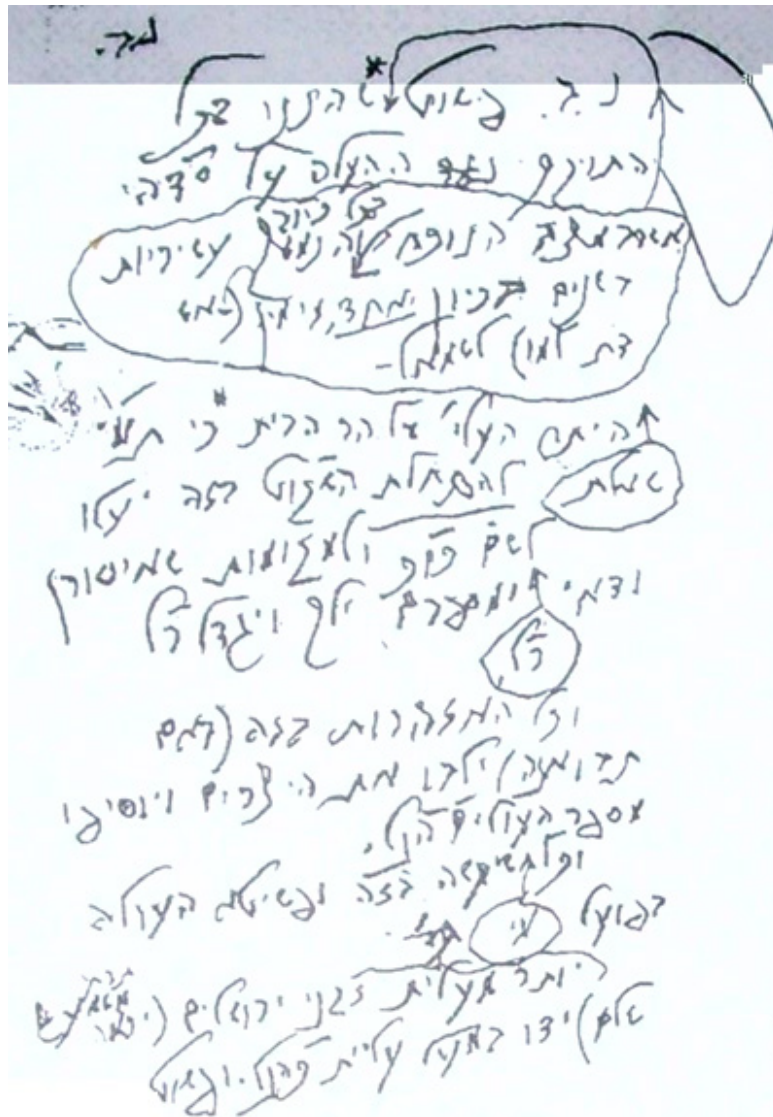
В более широком смысле создание личного храма означает обеспечение того, чтобы все аспекты нашей повседневной жизни были пронизаны Б-жественностью. Ведь «я создан, чтобы служить моему Создателю». И таким образом я превращаю все в обитель и храм для Б-жественного присутствия.

Соответственно, духовный смысл почитания «храма» путем его охраны означает, что наши святыни и предметы должны быть «охраняемы» даже больше, чем наше обычное имущество (даже то имущество, которое используется ради служения Б-гу, но по-прежнему считается несвященным).

ובכללות - שכל הפרטים בחיי יהודי, צריכים להיות חדורים עם קדושה ואלקות, כיון ש"אני נבראתי לשמש את קוני", וכך הוא עושה מכל הענינים משכן ומקדש לה'.

ובזה נוספת העבודה הרוחנית של שמירת המקדש מפני כבוד המקדש, כבוד השכינה - שספרי הקודש שלו וכל עניני קדושה (המשכן והמקדש הרוחני בחייו הפרטיים שלו) צריך הוא "לשמור" - עליו לייקרם במיוחד (יותר מדברי החולין שלו, אפילו "מעשיך" שהנם לשם שמים ו"דרכיך" שהם "דעהו", אבל בכל זאת הרי הם "מעשיך" ו"דרכיך").

משיחת ש"פ שמיני, מבה"ח אייר ה'תש"נ.
נתרגום מאידית.
תורת מנחם ה'תש"נ, כרך ג', עמוד 85 ואילך



P.S.: Очевидно, что в нынешних обстоятельствах я выступаю категорически против того, чтобы даже выносить на обсуждение тему восхождения на Храмовую гору. Одно уже обсуждение этой темы тотчас приведет людей к тому, что они пойдут туда, куда вход заведомо воспрещен, не дай Б-г. Число людей, поступающих так, будет расти, не дай Б-г, и все предостережения об обратном лишь еще больше подогреют их настроения, что приведет к пополнению количества совершающих туда восхождение. Ответственность за данное нарушение несет тот, кто поднимает эту тему, и кто приближается к горе ближе, чем это позволяет древний иерусалимский обычай.